

Geliş Tarihi:05.10.2018

Kabul Tarihi:02.12.2018

SPORMETRE, 2018,16(4),96-114

DOI: 10.1501/Sporm_0000000396

HALK DANSLARI TEMEL FİGÜR ÖĞRETİMİNDE AYNALARIN ÖĞRENME VE PERFORMANSA ETKİSİ

Gizem CEYLAN¹, Oğuzhan YONCALIK², Melike TAŞBİLEK YONCALIK³

¹Ankara Üniversitesi, Spor Bilimleri Fakültesi, ^{2,3}Kırıkkale Üniversitesi, Spor Bilimleri Fakültesi

Öz: Bu çalışmanın amacı, halk dansları figürleri öğretilirken, ortamın aynalı ya da aynasız olması durumunun, öğrenciler üzerine etkilerini incelemektir. 2016- 2017 eğitim öğretim yılı güz ve bahar dönemlerini kapsayan bu çalışma, Ankara Büyükşehir Belediyesi Batıpark Çocuk Kulübüne kayıtlı 46'sı 4.sınıf ve 49'u 2.sınıf toplamda 94 öğrenci ile yürütülmüştür. Çalışmada video analizi, memnuniyet anketi ve görüşme yöntemi kullanılmış, verilerin analizi SPSS 18 paket programı ile yapılmıştır. Araştırmanın sonucunda elde edilen nicel bulgulara göre aynalı salonda eğitim gören öğrenciler ile aynasız salonda eğitim gören öğrenciler arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılıklar tespit edilmiştir. Video analizlerinde hareket uyumu, denge bozukluğu, şaşırma ve ritim duygusu bakımından aynalı ve aynasız salon gruplarının karşılaştırılmasında istatistiksel olarak anlamlı farklılıklar kaydedilmiştir ($p<0.05$). Nitel bulgulara göre, anında geri bildirim dönütünün olmasının, hızlı öğrenmeyi ve hatayı anında düzeltmeyi desteklediği vurgulanmıştır. Yine nitel bulgulara göre, özellikle görsel geri bildirim söz konusu olduğu öğrenme ortamında öğrenci, dansçı ve eğitmenin sınıfta bir uyaran (ayna) ile eğitim vermesi ya da almasının olumlu sonuçlar doğurabileceği kanısına varılmıştır. Çalışmanın nicel ve nitel bulgularına göre, çocuklara halk dansları figürleri öğretilirken, aynalı bir salonda eğitim vermenin olumlu etkilerinin olduğu sonucuna varılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Figür Öğretimi, Ayna, Halk Dansları, Öğrenme, Performans

THE EFFECT OF MIRRORS IN TEACHING BASIC MOVES OF FOLK DANCES ON LEARNING AND PERFORMANCE

Abstract: The purpose of this study is to examine the effects of the folk dance figures being taught, the environment being mirrored or without mirrors, on the students. The study, covering the fall and spring semesters of the 2016-2017 academic year, was conducted with a total of 94 students in the 4th grade and 49 second grade classes registered in the Ankara Metropolitan Municipality Westpark Kindergarten. Video analysis, satisfaction questionnaire and interview method were used in the study. Analysis of the data was done with SPSS 18 package program. According to the quantitative findings obtained as a result of the research, statistically significant differences were found between students with mirrored saline and those with mirrorless saline. Statistically significant differences were recorded in the video analysis between comparisons of mirror and non-mirror room groups in terms of motion adaptation, balance disorientation, astonishment and rhythm sensation ($p<0.05$). Again according to qualitative findings, it has been concluded that, in the learning environment where visual feedback is the subject, it is possible for the student, the dancer and the instructor to give or receive training with a stimulus (mirror) in the classroom may have positive results. According to the quantitative and qualitative findings of this work, it is concluded that children are taught the figures of folk dances and that the positive effects of giving a mirrored saloon training result.

Keywords: Teaching Figure, Mirror, Folk Dances, Learning, Performance

GİRİŞ

Dans kişinin hem öğrenme hem de performans faktörlerini içerisinde barındıran ve aynı zamanda akademik açıdan da hem ülkemizde hem de dünyada spor ve egzersiz bilimleri çatısı altında bulunan bir yapıya sahiptir. Multidisipliner bir alan olan egzersiz ve spor psikolojisi alanı, bireylerin öğrenme ve performanslarına ilişkin birçok araştırmacı tarafından bu konu üzerine araştırmalar da yürütülmektedir (Nergiz ve ark., 2015) .

Dans eğitimi, temel vücut hareket ve müzik eğitimi ile ritmik becerilerin gelişimini sağlamaktadır (Altay ve Bulca, 2006: 12).

Halk dansları, dans ve estetik ilişkisini en iyi boyutlarda yansıtan dans türlerinden bir tanesidir. Coşku ve devinim halindeki insan bedeninin güzelliği, en iyi ifadesini halk danslarında bulmaktadır. Halk dansları estetik algılamının önemli öğeleri olan ezgi ve ritim ile doludur. Estetik, insanların kendilerini ifade etme biçimleriyle birleştiğinde, bunu sağlayıcı öge olarak halk dansları ortaya çıkmaktadır (Sümbül 1997).

Dans, ilkokuldan üniversiteye kadarki süreçte dünyanın çeşitli ülkelerin eğitim kurumlarında yerini almış ve dans eğitimine yönelik çeşitli öğretme yöntemleri geliştirilmeye başlanmıştır. Geçmişten günümüze kadar dans; halk dansı, yaratıcı dans, sosyal danslar ve hareket eğitimi gibi birçok biçimde karşımıza çıkmıştır. Dans dersleri bireylere bilişsel, duyuşsal, devinişsel ve sosyal olarak da katkı sağlayabilmektedir. Bu gibi açılardan bakıldığında dans öğretmeninin eğitim ve öğretimde çok önemli bir unsur olduğu da anlaşılmaktadır. Bu bağlamda etkili öğretim teknik ve metotlarının da bilinmesi gerekmektedir (Turan ve Çamlıyer, 2016).

Yurt dışında ise aynalı ve aynasız ortamda dans öğrenimine yönelik çalışmalar (Dearborn ve Ross 2006), Aynalı ya da aynasız denge araştırmaları (Notarnicola ve ark. 2014), Aynalı ya da aynasız ortamda pilates eğitimi (Lynch ve ark. 2008), Bale öğrencilerinde vücut pozisyonlarının aynadan yansımaları durumu (Radel ve ark. 2014), Aynaların, aynalı veya aynasız öğreniminde; öğrenme ile performansla olan ilişkisi birçok araştırmacının dikkatini çekmiş ve üzerinde inceleme yapabilecek düzeyde önemli bir konu haline gelmiştir.

Yurt dışında yayınlanan ilgili çalışmalar incelendiğinde bale, modern dans ya da spor eğitim sınıflarında (plates, fitnes, dövüş sporları, gb.) aynaların eğitimin bir parçası olarak kullanılması dansçılar ya da sporcular üzerinde olumlu veya olumsuz etkilerinin olduğu sonucuna ulaşıldıkları gözlemlenmiştir. Aynaların eğitim, öğretim, vücut imajı, denge, benlik saygısı ya da performans gibi birçok alana etkisinin olabileceği ve araştırılması konusunda daha çok inceleme ya da deneyin yapılmasının belirtilmiş olması ve ülkemizde benzer bir çalışmanın her hangi bir dans branşının da uygulanmamış oluşu bu araştırmaya yönelmemize sebep olmuştur. Dans olarak halk danslarını seçmemizdeki neden ise; halk danslarının Türk toplumunun yaşantısının bir parçası oluşudur. Halk bilimimizin en önemli unsurlarından birisi olan halk danslarımız, giderek gelişmekte ve genç kuşağın da ilgisini çekmektedir. Bu bağlamda halk dansları temel figür öğretiminde; dansçıların öğrenme ve performansına olan etkisinin olup olmadığı araştırılmak istenmektedir.

Eğitmenler aynalı bir ortamda çalışma yapmanın öğrenime katkısı olduğunu, ayrıca avantaj ve dezavantajı olabileceğini düşünmektedir. Yalnız bu sadece bir söylem olarak kalmış deneysel olarak gözlemlenmemiştir. Bunun sonucu olarak ülkemizde, aynaların bireyin öğrenimine ve performansına olumlu ya da olumsuz etkisinin olup olmadığını belirleyebilmek için araştırmaya gerek duyulmuştur. Bu araştırmada halk dansları eğitim ortamının aynalı/aynasız olması durumunun, öğrencilerin öğrenmesi, performansı ve motivasyonuna olumlu ya da olumsuz etkilerini incelemek amaçlanmıştır.

MATERYAL VE METOT

Araştırma Modeli; Halk dansları temel figür öğretiminde aynaların öğrenme ve performansa olan etkisini amaçlayan bu araştırma deneysel yöntem niteliğinde bir çalışmadır. Deneysel desenlerden gerçek deneme modellerinden Ön test-Son test kontrol gruplu model kullanılmıştır. Bu araştırmada deney ve kontrol grubu belirlenirken, araştırmanın yapıldığı merkezde halk dansları eğitimi alan çocukların iki sınıf 2.sınıf seviyesinde iki sınıf 4.sınıf seviyesinde olmak üzere 4 grup üzerinde uygulanmıştır. Her iki grubun deney ve kontrol gruplarını oluştururken birbirleri ile aynı seviyede olması dikkate alınmıştır. Deney ve kontrol grupları aynalı ve aynasız salonda eğitim almak üzere rastgele seçilmiştir.

Araştırma Grubu; Bu araştırma Ankara Büyükşehir Belediyesi Batıpark Çocuk Kulübü bünyesine ait aynalı ve aynasız salonlarda uygulanmıştır. 2016- 2017 eğitim öğretim yılı güz ve bahar dönemlerini kapsayan bu çalışma, Ankara Büyükşehir Belediyesi Batıpark Çocuk Kulübüne kayıtlı toplam 94 öğrenci üzerinde yürütülmüştür. Toplamda 94 öğrencinin 46'sı 4.sınıfta ve 49'u 2.sınıfta eğitim gören öğrencilerdir. Araştırmaya katılan öğrenci velilerine veli izin belgesi imzalatılmıştır. Deney grubu 2.sınıf aynalı salonda eğitim alan öğrenci sayısı 28; 4.sınıf aynalı salonda eğitim alan öğrenci sayısı 22 ve kontrol grubu 2.sınıf aynasız salonda eğitim alan öğrenci sayısı 21; 4.sınıf aynasız salonda eğitim alan öğrenci sayısı 24'tür.

Verilerin Analizi ve İşlem; Öğrencilerin halk dansları eğitimi sırasında öğrenme ve performans seviyelerinin tespiti ve öğrencilerin derslerde işlenen figürleri öğrenme durumu ile uygulayabilme düzeylerinin tespiti için; ilk dersten - son derse kadar (8 hafta 2.sınıflar ve 8 hafta 4.sınıflar) Sony marka video kamera ile bizzat araştırmacı tarafından kayıt altına alındı.

Kamera kayıtları beceriyi gerçekleştiren öğrencinin ön ve arka cepheden ayak ve kol figürleri görülebilecek şekilde iki değişik açılardan gerçekleştirilmiştir. Kamera çekimlerinin aynalı ve aynasız örnek kesitleri figürlerde görülmektedir.

Aynasız Salon

Aynalı Salon

Çalışmadaki verilerin video analizi için 8 hafta kayıt altına alınan 2.sınıf ile 8 hafta kayıt altına alınan 4.sınıf öğrencilerinin bireysel olarak ilk ders ve son dersleri Windows Movie Maker programı ile kesilip birleştirildi ve puanlama için hazır hale getirildi.

THOF Minikler Hakem Değerlendirme formu yardımıyla 'Hareket ve Anlatım' kısmından destek alınarak performans ve öğrenmeye yönelik kriterler belirlendi. Bu kriterler:

- 1- Çocukların figüre hareket uyumu ve uyumsuzluğunu incelemek,
- 2- Çocukların figürü yaparken denge durumunu incelemek,
- 3- Şaşırma durumlarına bakmak,
- 4- Çocukların ritim duygusu ya da hareketi yaparken kulak aşinalıklarına bakabilmek esas alınarak belirlendi. Bu doğrultu da 'Gözlem Değerlendirme Formu' tablo şeklinde oluşturuldu.

Eğitmenin öğrenci başarılarını belirleyebilmek amacı ile 1'den 5'e ya da 1'den 10'na kadar not vermesi, sayısal dereceleme ölçeğinin kullanılması demektir (Bakırcıoğlu, 1994). Oluşturulan gözlem değerlendirme formu için 10'lu kategori uygulandı. Çünkü 10'lu kategoriye göre puanlama halinde güvenilirlikte önemli bir kayıp yoktur. Verilen puanların güvenilirliği ve puan vermede kolaylık dikkate alındığında, puanlamada kullanılacak kategori sayısı on civarında olmalıdır (Tekin, 1996).

Her davranış için 10 puan verilecek şekilde hazırlanan Gözlem değerlendirme formunda; Gözlemlenemeyen davranışa 0, Çok zayıf gözlemlenebilen davranışa 1-2, zayıf nitelikte gözlemlenen davranışa 3-4, orta nitelikteki davranışa 5-6, iyi nitelikte gözlemlenen davranışa 7-8 ve çok iyi davranışa 9-10 puan karşılık gelmektedir. Dereceleme de hiç şaşırıyor, hiç

denge kaybı yaşamıyor, hareket uyumu çok iyi ve ritim duygusu çok iyi ise en yüksek toplam 40 puan, en düşük 0 puandır.

Her ders sonrası öğrencilere “Memnuniyet Anketi Formu” uygulandı. Bu anketi öğrencilere uygulayabilmek için ailelere birer örneği veli izin formu ile birlikte gönderildi ve onayları alındı. Öğrencilerin yaş seviyeleri göz önünde bulundurularak oluşturulan form görsel ve yazılı ifadeler içermektedir. Oluşturulan formun anlaşılabilirliği ve uygulanabilirliği bakımından alanla ilgili (psikolojik ve rehberlik anabilim dalı) 3 uzman tarafından görüş alınarak son hali verilmiştir.

Araştırmanın amacına uygun birinci elden bilgi toplamak için dört halk dansı eğitmeni ve her iki sınıf ve her iki salonda eğitim veren eğitimci ile her halk dansı eğitimi sonrası konuyla alakalı yarı yapılandırılmış görüşme formu oluşturularak görüşmeler yapılmıştır. Araştırmaya temel olacak kuramsal çerçeve ile esnek araştırma sistemi oluşturulup ve araştırma bulguları rapor edilmiştir (Balcı, 2015).

Nicel Verilerin Analizi; Video puanlanma işleminden sonra elde edilen verilerin analizi için SPSS 18 paket programı kullanılmıştır. Araştırmada normallik varsayımını değerlendirmek için Shapiro Wilks Testi uygulanmıştır. Verilerin normal dağılım gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan bu test sonucunda verilerin normal dağılım göstermediği anlaşılmıştır. Aynalı salonda eğitim gören öğrenciler ile aynasız salonda eğitim gören öğrencileri karşılaştırmak için Wilcoxon Testi kullanılmıştır. Video analizlerinin ön test ve son test aritmetik ortalamaları arasındaki farklılıkların anlamlı olup olmadığını tespit etmek için Mann Whitney-U Testi kullanılmıştır. Aynalı ve aynasız salonda eğitim gören toplam 94 öğrenciye her ders bitiminde uygulanan Memnuniyet Anketi ölçeği analizi için verilen SPSS 18 paket programına girildikten sonra normallik varsayımını değerlendirmek için Shapiro Wilks Testi uygulanmış ve verilerin normal dağılım göstermediği anlaşılmıştır. Aynalı ve aynasız salonda eğitim alan öğrencilerin memnuniyet durumlarında anlamlı bir farklılık olup olmadığını tespit etmek için Mann Whitney-U Testi kullanılmıştır.

Nitel Verilerin Analizi; Çalışmanın nitel verilerinin analizinde içerik analiz yöntemi kullanılmıştır. Araştırmada görüşme sonucu elde edilen veriler, araştırmacı tarafından daha önceden belirlenen temalara göre özetlenmiş ve içerik analizine göre kodlar ve temalar belirlenmiştir. 4 gönüllü halk dansı eğitmeni ile yapılan görüşmeler sonucunda elde edilen verileri kimliklerini açıklamadan sunabilmek ve karışıklığa neden olmaması adına kodlama yapılmıştır. Bunun için ilk görüştüğümüz halk dansı eğitmenine “G1” (gözlemci) ve görüşme sırasına göre “G2”, “G3”, “G4” şeklinde kodlar verilmiştir. Görüşme yoluyla elde edilen verilen ses kayıt cihazı ile kayıt altına alınmıştır. Kaydedilen veriler düz yazı haline getirilerek alanında uzman 2 kişi ile incelenmiş alt temalar ve kodlar oluşturulmuştur.

BULGULAR**Nicel Bulgular****Tablo 1. Deney ve Kontrol Grupları Ön Test-Son Test Başarı (Performans) Puanlarına İlişkin Bulgular (Mann Whitney-U Testi)**

		N	S.o	S.t	z	p
Ön Test Başarı	Deney Grubu (Aynalı)	49	48,69	2386,00	-,443	,658
	Kontrol Grubu (Aynasız)	45	40,89	2079,00		
	Toplam	94				
		N	S.o	S.t	z	p
Son Test Başarı	Deney Grubu (Aynalı)	49	53,57	2625,00	-2,252	,024*
	Kontrol Grubu (Aynasız)	45	40,89	1840,00		
	Toplam	94				

Tablo 1'e göre ikinci ve dördüncü sınıf öğrencilerinin aynalı salon ile aynasız salonda almış oldukları eğitimlerinin ön test başarı değerlendirme sonuçları anlamlı bir farklılık göstermemiştir ($Z=-,443$; $p=,658>0,5$). Son test başarı değerlendirme sonuçların da ise aynalı salonda eğitim alan deney gurubu öğrencilerinin aynasız salonda eğitim alan kontrol grubu öğrencilerine göre daha başarılı oldukları görülmektedir. ($Z=-2,252$; $p=,024<0,5$).

Tablo 2. 2.Sınıflar Deney ve Kontrol Grupları Ön Test-Son Test Başarı (Performans) Puanlarına İlişkin Bulgular (Wilcoxon Signed Testi)

		N	S.s	S.o	S.t	z	p	
Deney Grubu (Aynalı)	Ön Test Başarı -	Negatif Sıralar	7 ^a	1,259	13,36	93,50	-2,296	,022*
		Pozitif Sıralar	20 ^b	1,541	14,23	284,50		
	Son Test Başarı	Eşit	0 ^c					
		Toplam	27					
		N	S.s	S.o	S.t	z	p	
Kontrol Grubu (Aynasız)	Ön Test Başarı -	Negatif Sıralar	21 ^a	,861	11,00	231,00	-4,015	,000*
		Pozitif Sıralar	0 ^b	1,070	,00	1,070		
	Son Test Başarı	Eşit	0 ^c					
		Toplam	21					

İkinci sınıflar aynalı salonda eğitim alan deney grubu öğrencilerinin ön test-son test başarı (performans) puanlarına bakıldığında anlamlı farklılık gözlemlenmiştir ($z=-2,296$; $p=,022<0,5$). Deney grubunun son test başarı puanlarının ön test başarı puanlarına göre arttığı görülmektedir. İkinci sınıflar aynasız salonda eğitim alan kontrol grubu öğrencilerinin ön test-son test başarı (performans) puanlarına bakıldığında ise negatif yönde anlamlı farklılık olduğu görülmüştür ($z=-4,0,15$; $p=,000<0,5$).

Tablo3. 4.Sınıflar Deney ve Kontrol Grubu Ön Test-Son Test Başarı (Performans) Puanlarına İlişkin Bulgular (Wilcoxon Signed Testi)

			N	S.s	S.o	S.t	z	p
Deney Grubu (Aynalı)	Ön Test Başarı -	Negatif Sıralar	5 ^a	,894	6,40	32,00	-3,227	,001*
		Pozitif Sıralar	18 ^b	,889	13,56	244,00		
	Son Test Başarı	Eşit	1 ^c					
		Toplam	24					
			N	S.s	S.o	S.t	z	p
Kontrol Grubu (Aynasız)	Ön Test Başarı -	Negatif Sıralar	18 ^b	1,580	14,00	42,00	-2,555	,011*
		Pozitif Sıralar	3 ^a	1,329	10,50	189,00		
	Son Test Başarı	Eşit	1 ^c					
		Toplam	22					

Dördüncü sınıf aynalı salonda eğitim alan deney grubu öğrencilerinin ön test-son test başarı değerlendirmelerinde anlamlı bir farklılık gözlemlenmiştir ($Z=-2,555$; $p=,011<0,5$). Deney grubu öğrencilerinin son test puanlarına bakıldığında ön test başarı puanlarına göre daha yüksek olduğu görülmektedir. Dördüncü sınıf aynasız salonda eğitim alan kontrol grubu öğrencilerinin ön test-son test başarı değerlendirmelerinde ise puanlarının anlamlı derecede düştüğü görülmüştür. ($Z=-3,227$; $p=,001<0,5$).

Tablo 4. Deney ve Kontrol Guruplarının Ön Test-Son Test Hareket Uyumu Başarı (Performans) Puanlarına İlişkin Bulguları (Wilcoxon Signed Testi)

			N	S.s	S.o	S.t	z	p
Deney Grubu (Aynalı)	Hareket Uyum Ön Test -	Negatif Sıralar	10 ^a	1,534	25,05	925,50	-3,478	,001*
		Pozitif Sıralar	38 ^b	1,300	24,06	250,50		
	Hareket Uyum Son Test	Eşit	1 ^c					
		Toplam	49					
			N	S.s	S.o	S.t	z	p
Kontrol Grubu (Aynasız)	Hareket Uyum Ön Test -	Negatif Sıralar	26 ^a	1,203	25,85	672,00	-2,409	,016*
		Pozitif Sıralar	17 ^b	2,324	16,12	274,00		
	Hareket Uyum Son Test	Eşit	2 ^c					
		Toplam	45					

Deney grubu öğrencilerinin hareket uyumu ön test-son test değerlendirmelerinde anlamlı bir farklılık gözlemlenmiştir ($Z=-3,478$; $p=,001<0,5$). Kontrol grubu öğrencilerinin hareket uyumu ön test-son test değerlendirmelerinde ise anlamlı fark tespit edilmiştir ($Z=-2,409$; $p=,016<0,5$). Aynasız salonda eğitim alan öğrencilerin hareket uyumu başarı puanlarında düşüş görülmüştür.

Tablo 5. Deney ve Kontrol Gruplarının Ön Test-Son Test Denge Kaybı Başarı (Performans) Puanları (Wilcoxon Signed Testi)

			N	S.s	S.o	S.t	z	p
Deney Grubu (Aynalı)	Hareket Uyum	Negatif Sıralar	12 ^a	1,207	17,71	212,50	-3,327	,001*
	Ön Test	Pozitif Sıralar	32 ^b	1,509	24,30	777,50		
	-	Eşit	5 ^c					
	Hareket Uyum Son Test	Toplam	49					
Kontrol Grubu (Aynasız)	Hareket Uyum	Negatif Sıralar	22 ^a	1,458	27,27	600,00	-1,863	,063
	Ön Test	Pozitif Sıralar	20 ^b	2,430	15,15	303,00		
	-	Eşit	3 ^c					
	Hareket Uyum Son Test	Toplam	45					

Yukarıda ki çizelge incelendiğinde deney grubu öğrencilerinin denge bozukluğu ön test-son test değerlendirmelerinde anlamlı bir farklılık gözlemlenmiştir ($Z=-3,327$; $p=,001<0,5$). Aynalı salonda eğitim alan öğrencilerinin son testte denge bozukluğu puanlarının arttığı tespit edilmiştir.

Tablo 6. Deney ve Kontrol Gruplarının Ön Test-Son Test Şaşırma Durumlarının Başarı (Performans) Puanları (Wilcoxon Signed Testi)

			N	S.s	S.o	S.t	z	p
Deney Grubu (Aynalı)	Hareket Uyum	Negatif Sıralar	13 ^a	1,422	18,04	234,50	-2,723	,006*
	Ön Test	Pozitif Sıralar	29 ^b	1,584	23,05	668,50		
	-	Eşit	7 ^c					
	Hareket Uyum Son Test	Toplam	49					
Kontrol Grubu (Aynasız)	Hareket Uyum	Negatif Sıralar	24 ^a	2,552	25,69	616,50	-2,778	,005*
	Ön Test	Pozitif Sıralar	16 ^b	1,380	12,72	203,50		
	-	Eşit	5 ^c					
	Hareket Uyum Son Test	Toplam	45					

Tablo 6 incelendiğinde, deney grubunu oluşturan öğrencilerin şaşırma durumları ön test-son test başarı puanlarına bakıldığında anlamlı fark gözlemlenmiştir ($Z=-2,723$; $p=,006<0,5$). Aynasız salondaki eğitimde de şaşırma durumu ön test-son test değerlendirmelerinde anlamlı bir fark gözlemlenmiştir ($Z=-2,778$; $p=,005<0,5$). Kontrol grubu öğrencilerinin ön test başarı değerlendirmelerine göre son testte düşüş olduğu tespit edilmiştir.

Tablo 7. Deney ve Kontrol Gruplarının Ön Test-Son Test Ritim Duygusu Başarı (Performans) Puanlarına İlişkin Bulguları (Wilcoxon Signed Testi)

			N	S.s	S.o	S.t	z	p
Deney Grubu (Aynalı)	Hareket Uyum	Negatif Sıralar	10 ^a	4,270	19,70	197,00	-3,492	,000*
	Ön Test	Pozitif Sıralar	34 ^b	1,460	23,32	793,00		
	-	Eşit	5 ^c					
	Hareket Uyum Son Test	Toplam	49					
Kontrol Grubu (Aynasız)	Hareket Uyum	Negatif Sıralar	26 ^a	1,270	28,19	733,00	-2,782	,005*
	Ön Test	Pozitif Sıralar	18 ^b	2,487	14,28	257,00		
	-	Eşit	1 ^c					
	Hareket Uyum Son Test	Toplam	45					

Verilere göre deney grubu öğrencilerinin ritim duygusu ön test-son test değerlendirmelerinde anlamlı farklılık gözlemlenmiştir ($Z=-3,492$; $p=,000<0,5$). Kontrol grubu öğrencilerinin ritim duygusu ön test-son test değerlendirmesinde ise anlamlı fark tespit edilmiştir ($Z=-2,782$; $p=,005<0,5$).

Nitel Bulgular

Tablo 8. İkinci Sınıf Figür Öğretiminde Ayna Koşulunun Motivasyona Etkileri ve Katkılarına İlişkin Yanıtların Dağılımı

Motivasyon			
Temalar	f	Temalar	f
Aynalı Salon		Aynasız Salon	
Motiveyi artırır	5	Motiveyi azaltır	5
Öğrenmeyi kolaylaştırır	4	Öğrenmeyi güçleştirir	4
Hatasını kolayca fark etmesini ve hemen düzeltmesini sağlar	5	Hata yaptığını fark etmez ve Düzeltmez	3
Demotive unsurdur	1	Birlik beraberliği bozar	5
Toplam Görüş: (N:5)		Toplam Görüş: (N:5)	

Araştırmada yer alan öğretmen ve gözlemciler 2.sınıflarda dans eğitiminde figürler öğretilirken ortamın aynalı ve aynasız olması durumu dansçıların motivasyonlarına olumlu ya da olumsuz bir katkı sağlama durumu sorulduğunda aynalı salonda eğitim almanın çocukları motive ettiğini, öğrenmeyi kolaylaştırdığını aynasız salonda ise durumun tam tersi olduğunu ifade ettiler. Araştırmada yer alan öğretmen ve gözlemciler ayt görüşler aşağıdaki gibidir:

G1: “2.sınıf aynalı salondaki öğrenciler daha rahat. Hareketi yaparken kendilerini aynadan gördükleri için daha motive bir durumdalar.”

G3: “2.sınıf aynalı salonda aynadan kaynaklı bir motive olmuşluk söz konusu. Aynalı verilen eğitimde öğrenme yetkisi daha kolaylaştırmıştır, denilebilir. Birbirlerini izleyerek uyum sağlayabilmişler.”

G1: "2.sınıf aynasız salondaki öğrenciler motive değiller ve kesinlikle harekete ya da o ana adapte olmuş şekilde hareketleri yanlış yapmıyorlar. Aynı anda da yapmıyorlar. Ne birbirlerine ne eğitime motive olmuşlar."

Tablo 9. Dördüncü Sınıf Figür Öğretiminde Ayna Koşulunun Motivasyona Etkileri ve Katkılarına İlişkin Yanıtların Dağılımı

Motivasyona Etki			
Temalar	f	Temalar	f
Aynalı Salon		Aynasız Salon	
Motivasyonu dağıtmış	3	Motivasyonu arttırmış	4
Öğrenmeyi kolaylaştırmış	3	Öğrenmeyi etkilememiş	4
Eğitime ve birbirlerine uyumu arttırmış	1	Eğitime ve birbirlerine uyumu arttırmış	4
		Performansı arttırmış	4
Toplam Görüş: (N:5)		Toplam Görüş: (N:5)	

Araştırmada yer alan eğitimci ve gözlemciler 2.sınıflarda dans eğitiminde figürler öğretilirken ortamın aynalı ve aynasız olması durumu dansçıların motivasyonlarına olumlu ya da olumsuz bir katkı sağlama durumu sorulduğunda aynalı salonda eğitim almanın motivasyonun dağılmış olduğunu ama öğrenmenin bu durumdan etkilenmediğini, performansı azalttığını, eğitime ve birbirlerine uyumda çok da geriliğin söz konusu olmadığını; aynasız salonda eğitim almanın motivasyonu arttırmış olduğu öğrenme güçlüğünün yaşanmadığı performanslarında artış görüldüğü ve eğitimci ile birbirlerine uyumlu oldukları olguları görüldü. Araştırma da yer alan eğitimci ve gözlemcilerle ait görüşler aşağıdaki gibidir:

G1: "Gözlemleyebildiğim kadarıyla 4.sınıflarda motive, aynasız salonda daha yüksekti. Belki de aynanın olmayışından kaynaklı eksik avantaja dönüştüğünden böyle gelmiş olabilir. Çünkü bu yaş gurubunda ayna motiveyi yükseltende olabilir alçaltan da. Aynalı sınıf avantajını değerlendirememiş."

G3: "4.sınıf aynalı salonda 'ayna' motivasyonu dağıtan bir unsur olsa da öğrenmelerini etkilememiş. Yaramazlıklarına rağmen kolayca öğrenmişler."

G4: "Bu sınıf aynanın olmayışının dezavantajını yaşamamış. İlginç bir şekilde kimi, nereyi takip edebileceğini bilmişler. Ekstra bir çaba gayret söz konusu ancak diğer sınıftan geride de kalmamışlar."

Tablo 10. İkinci Sınıflarda Figürler Öğretilirken Ayna Koşulunun Dikkat ve Konsantrasyona Etkileri ve Katkılarına İlişkin Yanıtların Dağılımı

Dikkat ve Konsantrasyona Etki			
Temalar	f	Temalar	f
Aynalı Salon		Aynasız Salon	
Dikkati arttırır	5	Dikkati azaltır	5
Hataya dikkati arttırır	1	Hataya dikkati azaltmış	4
Hizalarına ve birbirlerine uyumu arttırmış	5	Hiza ve birbirlerine uyumu azaltmış	3
Birbirlerine konsantre olmaları ritim duygularını arttırmış	5	Birbirlerine konsantre olamamaları ritim duygularını azaltmış	3
Toplam görüş: (N:5)		Toplam görüş: (N:5)	

Araştırmada yer alan eğitimci ve gözlemciler 2.sınıflarda dans eğitiminde figürler öğretilirken ortamın aynalı ve aynasız olması durumu dansçıların dikkat ve konsantrasyona olumlu ya da olumsuz bir etkisi aynalı salonda eğitim almanın dikkatini arttırdığı, birbirlerine konsantre olmalarının ritim duygularını geliştirdiğini, hiza, çizgi durumları ve birbirleriyle uyumlu bir şekilde figürü yaptıkları; aynasız salonda eğitim almanın dikkatlerini azalttığını, birbirlerine konsantre olamadıkları için ritim duygularının gelişmediğini, hiza ve birbirlerine uyumun neredeyse hiç olmadığı olguları görülmüştür. Araştırma da yer alan eğitimci ve gözlemcilerle ait görüşler aşağıdaki gibidir:

Eğitmen: *“Aynanın yardımıyla birbirlerine ve bana uyum sağlamaya çalışmaktalar. Aynada kendilerini daha iyi takip edip kendi yanlışlarının farkına varabiliyorlar. Aynaya bakarak yanlış yaptıkları hareketlerini düzeltebiliyorlar bu da aynanın bir avantajı. Bu sınıfla göz temasını aynadan kurduğum için sürekli arkamı dönüp bakmak zorunda kalmamak; hem gözlerimi hem bedenimi hatta bazen de beynimi yormamış oluyor.”*

G1: *“Aynalı 2.sınıf hem daha dikkati hem de daha konsantre içindeler özellikle birbirleriyle. Bence bu kadar dikkatli olmalarının sebebi aynadan kendilerini görmeleri ve eğitmenin de onları gördüğünün farkında olmalarıdır.”*

G:1 *“2.sınıf aynasız salonda dikkat belki olabilir ama konsantre değiller. Bu sınıf aynanın olmayışının dezavantajını yaşamış. Hiç ilerleyememiş ilk ders ya da son ders arasında ters orantı var. İlk ders son derse göre daha iyilermiş gibi. Öğrenilen son figürü bu sınıfta neredeyse doğru yapan yok denecek kadar az.”*

Tablo 11. Dördüncü Sınıflarda Figürler Öğretilirken Ayna Koşulunun Dikkat ve Konsantrasyona Etkileri ve Katkularına İlişkin Yanıtların Dağılımı

Dikkat ve Konsantrasyona Etki			
Temalar	f	Temalar	f
Aynalı Salon		Aynasız Salon	
Dikkati dağıtmış	5	Dikkati arttırmış	5
Çabuk dağılmaya, geç toparlanmaya neden olmuş	3	Hiza ve birbirlerine uyuma konsantreyi arttırmış	2
Hareketin özünü bozmamış	1	Hareketin özünü bozmuş	3
Öğrenmeyi etkilememiş	3	Öğrenmeyi geciktirmemiş	5
Toplam Görüş:(N:5)		Toplam Görüş:(N:5)	

Araştırmada yer alan öğretmen ve gözlemciler 2.sınıflarda dans eğitiminde figürler öğretilirken ortamın aynalı ve aynasız olması durumu dansçıların dikkat ve konsantrasyona olumlu ya da olumsuz etkisi aynalı salonda eğitim almanın dikkat ve konsantrasyonu azalttığını, çabuk dağılmalarına ve geç dağılmalarına neden olmuş, hareketin özünü bozmadan ve en doğru en yumuşak bir şekilde yapmalarına olanak sağladığını ve dikkat eksiklikleri olsa da bu durumun öğrenmeyi etkilemediği olguları ile; aynasız salonda eğitim almanın dikkat ve konsantreyi etkilemediği, aksine tüm dikkatlerini eğitime, ayaklarına ve komutlarına vermelerine neden olduğunu, hiza ve birbirlerine gayet uyumlu olduklarını ve öğrenmenin gecikmediğini ifade etmişlerdir. Araştırma da yer alan öğretmen ve gözlemciler ait görüşler aşağıdaki gibidir:

Eğitmen: “Ayna çocukların dikkatlerini biraz dağıttı. Fakat aynalı salondaki çabuk öğrenme aynasız salona göre daha etkili olmaya devam ediyor. Aynalı salonda tek dezavantajımız aynadan kendilerini ve beni görmeleri konsantrelerinin hemen dağılmasına sebep oluyor.”

G2: “4.Sınıf aynalı salonda dikkat konsantrasyon da hafif bir dağılma söz konusu fakat bu öğrenme ya da performanslarını olumsuz etkileyememiş. Hatta özellikle kız öğrenciler aynadan birbirlerine de odaklanmış durumda. Diğer sınıfa göre daha yumuşak ve yöresel yapıyorlar. Hareketi doğru yapabilmeye diğer sınıfa göre daha iyiler. Hareketin özünü bozmamışlar.”

G1: “4.sınıf aynasız salondaki eğitimde dikkat daha fazla diyebilirim. Bütün dikkatlerini öğretmenin ayaklarına ve komutlarına vermiş durumdadılar.”

G3: “4.sınıflarda aynasız olmak dikkatlerini ve konsantrelerini asla etkilememiş. Eğitmeni çok dikkatli izlemişler ve buda daha az figür yanlına neden olmuş.”

Tablo 12. İkinci ve Dördüncü Sınıflarda Figürler Öğretilirken Ayna Koşulunun Yaş Düzeyine Etkilerine İlişkin Yanıtların Dağılımı

Aynaların Yaş Düzeyine Etkisi			
Temalar	f	Temalar	f
2.Sınıflar		4.Sınıflar	
Ayna avantaj	5	Ayna dezavantaj	4
Eğitmen sınıfa hakim olabilmiş	3	Eğitmen sınıfa hakim olamamış	3
Ayna dikkati arttırmış	5	Ayna dikkati dağıtmış	4
Ayna öğrenmeyi hızlandırmış	5	Ayna öğrenmeyi kolaylaştırmış	5
Ayna birlik beraberliği arttırmış	5	Ayna hizayı bozmuş	4
Performanslarını etkilememiş	4	Performanslarını azaltmış	4
Toplam Görüş:(N:5)		Toplam Görüş:(N:5)	

Araştırmada yer alan öğretmen ve gözlemciler 2.sınıflarda dans eğitiminde figürler öğretilirken ortamın aynalı olması durumunun Yaş Düzeyi etkisi sorulduğunda; Aynanın 2.sınıflar için bir avantaj olduğu, dikkati arttırdığı, öğrenmeyi hızlandırdığı, grup bilinciyle hareket ettiklerini ve dolayısıyla birlik beraberliğin sağlanmış olduğunu, performanslarını olumsuz bir yönde etkilemediğini ve öğretmenin küçük yaş grubu olmasına rağmen sınıfa hakim olmakta gayet başarılı olduğu olgusu ile; 4.sınıflarda aynanın bir dezavantaj unsuru olması, öğretmenin sınıfa hakim olmada zorluk çektiğini ve ekstra performans sergilemesine neden olduğunu, dikkatini dağıttığını, hizayı bozduğunu, performansı azalttığını ancak öğrenmeyi kolaylaştıran bir unsur olduğunu ifade etmişlerdir. Araştırmada yer alan öğretmen ve gözlemciler için görüşler aşağıdaki gibidir:

Eğitmen: “4.sınıfta bir hareketi 5 kez gösteriyorsam 2.sınıfta 10 kez gösteriyorum. Aynalı ya da aynasız olması da durumu ekstra etkiliyor. Yıllardır özellikle küçük yaş grubuna (ilkokul 1.ve 2.sınıf) halk dansları eğitmenliği yaptığım için bu çalışmayı ilk duyduğumda hiç tereddüt etmeden aynalı salonun daha başarılı olabileceğini söylemişim. Yalnız bunu söylerken hareketleri öğrenme ve kavrama için söylemişim. Çünkü aynanın avantajı olduğu kadar dezavantajı da vardır. Mesela; konsantrasyonlarının çabucak dağıldığına birlikte tanıklık etmiştik. 4.sınıflarda aynanın dezavantajına takılmıştık 2.sınıflarda ise avantaj.”

G1: “4.sınıflar; 2.sınıflara göre biraz daha büyük oldukları için aynasız salonda 2.sınıflara göre daha iyiler. Aynadan kendilerini görmemeleri dikkatlerini neredeyse hiç bozmamış, hizalarını etkilememiş, kendilerine hakim olabilmişler. Fakat aynalı salonda eğitim alan 4.sınıflar için aynı cümleleri kurmak biraz zor çünkü öğretmen sınıfa hakim olabilmek adına sürekli ses tonunu yükseltmek ve bağırarak zorunda kalmış. Ve diğer acıdan bakacak olursak eğer; ters bir durum var ayna 2.sınıflara avantaj olmuş 4.sınıflara ise dezavantaj. Öğrenme acıdan gerilikler söz konusu olabilir fakat performans olarak aynasız salonda gerek öğretmen gerekse çocuklar daha fazla performans harcar.”

G3: “Çok enteresandır ki yaş büyüdükçe aynanın etkisinin artması lazım. Burada görülen 2.sınıflar aynanın avantajını 4.sınıflara göre daha iyi değerlendirmiş. Ve aynasız sınıflara göre öğrenme de performansta daha öndeler. Fakat 4.sınıflarda aynasız sınıf aynalı sınıftan

performans olarak öne geçmiş. Aynalı 4.sınıflar ise öğrenmede önde olmalarına rağmen avantajı çok iyi değerlendirememişler bence.“

Tablo 13. İkinci Sınıflarda Figürler Öğretilirken Ayna Koşulunun Genel Uyarılmışlık ve Kaygı Düzeyine Etkileri ve Katkılarına İlişkin Yanıtların Dağılımı

Genel Uyarılmışlık ve Kaygı Düzeyine Etki			
Temalar	f	Temalar	f
Aynalı Salon		Aynasız Salon	
Genel uyarılmışlık düzeyini arttırmış	5	Genel uyarılmışlık düzeyini azaltmış	5
Kaygı düzeyini (olumlu) arttırmış	5	Kaygı düzeyini (Olumsuz) azaltmış	5
Bilincin açık tutulmasını sağlamış	5	Uyarının olmayışı hatayı arttırmış	5
Toplam Görüş: (N:5)		Toplam Görüş: (N:5)	

Araştırmada yer alan öğretmen ve gözlemcilerle 2.sınıflarda dans eğitiminde figürler öğretilirken ortamın aynalı ve aynasız olması durumu dansçıların genel uyarılmış ve kaygı düzeylerine olumlu ya da olumsuz bir etkisinin var olup olmadığı sorulduğunda; aynalı salonda yapılan eğitimlerde aynanın bir uyarıcı olarak genel uyarılmış düzeylerini arttırdığı ve her an yapacağı hatanın aynadan görülebileceği endişesiyle kaygı düzeylerinin olumlu olarak yüksek oldukları ve bu iki etken sayende de bilinçlerinin açık olduğu olguları ile; aynasız salonda ise eğitim sırasında düz duvara bakan dansçıların her hangi bir uyarıcı olmaması yada sadece öğretmenin uyarıcı olması ve onun da eğitimler esnasında figürü gösterebilmek adına çocuklara arkasını dönmeye genel uyarılmışlık düzeylerini azalttığını belirtmişlerdir. Araştırmada yer alan öğretmen ve gözlemcilerle ait görüşler aşağıdaki gibidir:

G1: *“Aynalı sınıfta negatif anlamda kaygı yok. Çocuklar birlik beraberlik içerisindedir ve birbirlerine uyumlular. Hem harekete hem de aynı anda yapmaya odaklılar. Yani ayna onlara bir uyarıcı olmuş ve bunu dikkate olumlu bir şekilde almışlar. Hiza var.”*

G2: *“Öğrenci de öğretmen de aynadan hatanın yakalanabileceğini bildiği için genel uyarılmışlık yüksektir. Bu sınıf da bunun farkındaydı ve genel uyarılmış düzeyleri üst seviyede denebilir. Kaygılı değillerdi.”*

G2: *“Aynasız salonda çocuğun kaygısı yok doğru yaptığını düşünüyor çünkü hatasını görmüyor ve dolayısıyla kaygı oluşmuyor.”*

G4: *“Bu sınıfta tek bir uyarıcı var oda öğretmen. Kaygı varsa öğretmenin kızma ya da bağırma komutudur. Aynanın olmayışı olumsuz etkilemiş çocukları dolayısıyla zaten figürü yaparken ne kendini ne de arkadaşlarını göremeyen çocuk kaygı duymuş. Uyarıcı olarak aynadan faydalanamamış.”*

Tablo 14. Dördüncü Sınıflarda Figürler Öğretilirken Ayna Koşulunun Genel Uyarılmışlık ve Kaygı Düzeyine Etkileri ve Katkılarına İlişkin Yanıtların Dağılımı

Genel Uyarılmışlık ve Kaygı Düzeyine Etki			
Temalar	f	Temalar	f
Aynalı Salon		Aynasız Salon	
Genel uyarılmışlığı artırır	4	Genel uyarılmışlığı attırır	4
Kaygı düzeyini olumlu etkiler	4	Kaygı düzeyini olumlu etkiler	4
Odaklanmayı azaltır	4	Odaklanmayı artırır	4
Toplam Görüş: (N:4)		Toplam Görüş: (N:4)	

Araştırmada yer alan eğitimci ve gözlemciler 4.sınıflarda dans eğitiminde figürler öğretilirken ortamın aynalı ve aynasız olması durumu dansçıların genel uyarılmış ve kaygı düzeylerine olumlu ya da olumsuz bir etkisinin var olup olmadığı sorulduğunda; Aynalı ya da aynasız salonda da genel uyarılmışlığın, kaygı düzeylerinin yüksek olduğu görülmüştür. Yalnız aynanın odaklanmayı etkilediği, aynasız olmanın odaklanmayı arttığı sonucuna ulaşılmıştır. Aynasız salondaki eğitimin aynalı salondaki eğitim ile aynı değerleri göstermesi aynasız salonda olmayı avantaja çevirdikleri ifadeleri görülmüştür. Araştırmada yer alan eğitimci ve gözlemciler için görüşler aşağıdaki gibidir:

G2: “4.sınıf aynalı salondaki derste kaygı düzeyi yok. Aynanın vermiş olduğu uyarılarla tüm grubun videosu izlendiğinde ritim ve adım birlikteliği uyarılmışlığı daha fazla. Aynaya güvenerek kaygı düzeyinde sıkıntı yaşamadan hepsi figürü aynı anda icra edebilmiş.”

G3: “4.sınıf aynalı salonda ne yaptıklarını gördükleri için çok kaygılı değiller hatalarını hemen toparlayıp hemen devam edebilmişler eğitmenin sürekli uyarı komutu vermesi ayna takibi genel uyarılmışlık düzeylerinin yüksek olmasını sağlamış.”

G4: “4.sınıf aynasız salondaki öğrencilerin uyarılmış düzeyleri aynalı salondaki çocuklara nazaran daha fazlaydı. Zaten bu öğrenilmiş figürlere de yansımış bir durumda. Ayna biz eğitimci tarafından direk bir uyarı olarak kabul görebilir ancak bu çalışmada görüyorum ki aynanın olmayışı da hareket takibi ve eğitimci takibinin zorluğu açısından doğan kaygıdan temelli bir uyarı olabilir.”

Tablo 15. Aynaların (Öğrenme Malzemesi Olarak) Algısal Ayırt Edilebilirlik Üzerine Etkilerine İlişkin Yanıtların Dağılımı

Aynaların Algısal Ayırt Edilebilirlikte Üzerine Etkisi			
Temalar	f	Temalar	f
Aynalı Salon		Aynasız Salon	
Figür öğrenimini kolaylaştırır	5	Figür öğrenimini zorlaştırır	5
Eğitimin verimli olmasını sağlar	5	Eğitimin verimi azaltır	5
Avantajdır	5	Dezavantajdır	5
Birlik beraberliği sağlar	5	Birlik beraberliği olumsuz etkiler	5
Eğitmen için kolaylaştırıcı unsurdur	5	Eğitmen için zorlayıcı bir unsurdur	5
Toplam Görüş: (N:5)		Toplam Görüş: (N:5)	

Araştırmada yer alan eğitmen ve gözlemciler Halk Dansı Figür Öğreniminde Aynaların Öğrenme Malzemesi Olarak Algısal Ayırt edilebilirliği Üzerine Etkisi sorulduğunda; aynalı salonda eğitimin; figür öğrenimi kolaylaştırdığı, eğitimin verimini arttırdığı, avantaj olduğu, birlik beraberlik ve uyumu sağladığı, eğitmen içinde kolaylaştırıcı bir unsur olduğu olguları ile, aynasız salonda eğitimin; figür öğrenimini olumsuz etkilediği, eğitimin verimini azalttığı, dezavantaj olduğu, birlik ve beraberliği bozduğu, eğitmen içinde zorlayıcı olduğu ifadeleri görülmüştür. Araştırma da yer alan eğitmen ve gözlemcilerle ait görüşler aşağıdaki gibidir:

G1: *“Hem bir halk dansçısı hem de eğitmeni olarak aynanın öğrenmede avantajını bu çocuklara izlemeden de söyleyebilirim. Ben de eğitmenliğimde aynanın faydasını her zaman gördüm. İzlediğim kadarıyla 2.sınıflar da aynalı sınıf aynanın avantajını değerlendirmiş. Aynasız sınıf ise dezavantaj kısmında kalmış.”*

G2: *“Oyunculuk ve çalıştırıcılık dönemimde en verimli çalışmalarını aynalı salonlarda yapmışımdır. Hatta çalıştığımız ortamda ayna yoksa olan salonlardan destek istediğimiz bile oluştur. Ekibin birlik beraberlik, bakış ve mimik çalışmaları için ayna büyük unsurdur. Halk oyunları kalabalık oynanan ve en az 24 kişi oynanması gerek bir dal olduğu için ekipte de birlik olması yönünden ayna önemli bir unsurdur.”*

G4: *“Ayna dansın temel unsurudur. Hem hareketin nitelikli öğrenimi hem de zaman kaybının engeli için ayna dans ortamının şartıdır.”*

Tablo 16. Figürler Öğretilirken Ayna Koşulunun Performansa Etkileri ve Katkılarına İlişkin Yanıtların Dağılımı

Temalar	Aynaların Performansa Etkisi		
	f	f	
	Aynalı Salon	Aynasız Salon	
Sürekli aynalı eğitimi performansı azaltır	4	Sürekli aynasız eğitim performansı azaltır	4
Sürekli aynalı eğitim tembelliğe neden olur	4	Sahneleme de aynasız eğitim şarttır	4
Toplam görüş: (N:5)	Toplam görüş: (N:5)		

Araştırmada yer alan eğitmen ve gözlemciler Halk Dansı Figür Öğreniminde Aynaların Performansa olan etkisi sorulduğunda, sürekli aynalı eğitimin performansı olumsuz etkileyeceği kazanılan performansın gerileyebileceği ve öğrenme kısmında aynanın avantaj, performansta sürekli aynanın dezavantaj olduğu vurgulanmış sahnelemede aynasız salonda geçilmesi gerektiği ifadelerine ulaşılmıştır. Araştırma da yer alan eğitmen ve gözlemcilerle ait görüşler aşağıdaki gibidir:

G1: *“Ayna performansa etkilidir ancak sürekli aynalı eğitim performansa katkı sağlamaz. Tembelliğe neden olur yani sürekli aynaya alışan dansçı ya da öğrenciler aynasız kaldıklarında kendilerini göremedikleri anda performanslarında düşüklük söz konusu olur.”*

G2: “Ayna özellikle figür çalışmalarında inanılmaz önemlidir. Biz öğretim aşamasında aynanın önemini vurgularız. Daha sonrasında sahnelemede aynadan kaçırız. Çünkü aynaya alışırılar. Kendini görmeden yapamazlar bu nedenle öğrenmede ayna, performans kısmında aynasız çalışmalar önemlidir.”

G3: “Aynanın hem dezavantajı hem de avantajı vardır. Bunu avantaja ya da dezavantaja çevirmek çocuklara bağlıdır. Aynanın genel uyarılmışlık düzeyine olumlu etkisi olduğunu belirtmişim. Fakat sahnelemede aynaya arkamızı döneriz. Öğrenme de ayna ile ancak; iş sahnelemeye geldiğinde aynasız çalışırız çünkü performansları düşer. Demek istiyorum ki ayna ile birlikte öğrenme gerçekleşirken kazanılmış performansta azalma olmaması için ayna arkaya alınmalıdır.”

TARTIŞMA VE SONUÇ

Nicel Sonuçlar

Elde edilen istatistiksel sonuçlar hareket uyumu, denge durumu, şaşırma durumu ve ritim duygusundaki artış ve gerileme bakımından ayna unsurunun pozitif anlamda etkisinin olduğunu göstermiştir. Aynalı salonda eğitim gören çocuklar ikinci haftadan sonra aynaya tamamen adapte olmuşlardır. Aynadan hem kendilerini, hem eğitmeni hem de ön, arka ya da yan hizasındaki arkadaşını takip edebilmişlerdir. Buda hareket uyumunu desteklemiş, yaşanan bir şaşırma veya denge bozukluğu durumu görsel geri bildirim ile anında düzeltmelerini sağlamıştır denilebilir. Aynı şekilde ritim duygularındaki artışta hareketi yaparken kendini ve sınıfı görebilen çocuk ritmi yakalamış kaçırsa dahi anında toparlayabilmiştir. Aynasız salonda eğitim gören çocukların karşılarında bir duvar olduğunu hayal edersek ne kaçırdığını ne de yanlış yaptığını görme olasılıkları olmuştur. Dolayısıyla ilerleme mümkün olmamış, maalesef gerilemişlerdir.

Katula ve Mcauley (2001), egzersiz ve öz yeterlilikte. Aynalar yalan söylemez çalışması bulgularımızı destekler. Ayna durumu, egzersiz sonrası öz-yeterlik düzeyinde ılımlı artışlara ve iyileşme sonrasında büyük artışlara neden olmuştur. Sonuçlar, egzersizi takiben öz değerlendirmenin kişilerin yetenek algılarını artırabileceğini ve aynaların öz-yeterlik üzerindeki negatif etkisini gösteren geçmiş araştırmaların aksine görüldüğünü ortaya koymaktadır.

Dearborn ve arkadaşları (2011), 22 birinci sınıf öğrencisi, 16 ikinci sınıf, 18 üçüncü sınıf öğrencisi, 8 son sınıf öğrencisi ile toplamda 62 kadın ve 2 erkekle yapmış oldukları çalışmalarında ayna ile dans ifade güdüleri açısından basit ifade ile karmaşık ifade öğrenimi karşılaştırılmıştır. Elde edilen sonuçlar göstermiştir ki; dansçıların vücut görüntüleri ayna ve dans ifade güdüleri önemli etkileşim etkileri göstermiştir. Aynasız durumda basit ifade ve karmaşık ifade öğrenilirken (alın, bilekler, kulaklar ve eller için) kaygılı ve endişeli olduklarını gözlemlemişlerdir.

Radell ve arkadaşları (2002), 21 kolej bale dansçıları ile 14 hafta yapmış olduğu çalışmasında vücut kontrol odak noktası ile görüntüsü üzerine aynalı ve aynasız öğretmeyi araştırmışlardır. Görünüş değerlendirme, görünüş oryantasyonu ve vücut bölgeleri memnuniyeti ön test

değerlendirmesinde her iki sınıfta denk çıkmıştır. Son test sonuçlarında ise değerlendirilen testlerde anlamlı farklılıklar tespit edilmiştir. Aynasız salondaki dansçıların görünüş ortasyonu, vücut kontrol odak noktası ve vücut memnuniyeti skorları ortalamasında olumlu sonuçlar elde etmişlerdir. Daha sonra yapılan korelasyon analizinde ise ayna sınıfı için, üst beden alanları memnuniyeti, ön testte sağlıksız hissetmekle, ancak test sonrası sağlıklı hissetmek ile ilişkilendirilmiştir. Daha yüksek son test vücut alanları Ayna sınıfı için memnuniyet, aynı zamanda görünüş hakkında olumlu hissetme iç kontrol odağıyla ilişkili sonucuna ulaşmışlardır.

Nitel Sonuçlar

Dört halk dansı eğitmeni kendilerine sorduğumuz sorulara aynalı salonda eğitim alan öğrencilerin, dikkat, motivasyon, uyarılmışlık düzeylerinin aynasız salona göre daha yüksek olduğunu ayrıca öğrenme malzemesi olarak aynaların öğretme ve öğrenmeye etkisinin olduğunu ifade etmişlerdir. Nitekim hem ikinci sınıflar için hem de 4.sınıflar için aynaların anında geri dönüt verebilen bir unsur olması dolayısıyla dikkat ve motivasyonlarının yüksek olması ile bu durumun öğretimi ve öğrenimi olumlu etkilemesinin bir sonucu olarak belirtmek mümkün olabilecektir. Dearnborn ve arkadaşları (2011), 22 birinci sınıf öğrencisi, 16 ikinci sınıf, 18 üçüncü sınıf öğrencisi, 8 son sınıf öğrencisi ile toplamda 62 kadın ve 2 erkekle yapmış oldukları çalışmalarında deneyimli ve deneyimsiz dansçıları sordukları iki soru ile karşılaştırmışlardır. Hareketleri öğrenirken dikkatiniz ne kadar dağılıyor? Hareketleri yaparken dikkatiniz ne kadar dağılıyor? Her iki soru içinde küçük dansçılar aynasız salonda anlamlı bir sonuç vermezken, aynalı salonda dikkatlerini hareket yaparken de öğrenirken de zorluk yaşadıklarını bildirmişlerdir. Aynaya adapte olma, görsel eğitime alışma, avantaj ve dezavantaj durumlarının dikkat için etken olduklarını söyleyebiliriz.

Aynanın anında bir uyarıcı olduğu kanısına varılabilir. Nitekim bu durumu destekler şekilde Ehrenberg 2010 yılında yapmış olduğu çalışmasında dansçılardan biri “Tendu hareketini yaparken ayak bileğim çalkalanıyor, kırırdıyor gibi hissettim ve aynadan takip ettiğimde yanlış birşeyler olduğunu anladım ve hareketi değiştirmek zorunda kaldım.” demiştir. “Analizler üzerine, ayna görüntüsü dansçının kinestetik farkındalığına sürekli olarak Eylem-Tepki modelinde etkiliyordu, bu nedenle bu süreç Dansçı-Ayna geri besleme döngüsü olarak adlandırıldı” demiştir. Ayrıca Gözlemci 2 “Öğrenci de öğretmen de” aynadan hatanın yakalanabileceğini bildiği için genel uyarılmışlık yüksektir. Bu sınıf da bunun farkındaydı ve genel uyarılmış düzeyleri üst seviyede denebilir. Kaygılı değillerdi.” sözleriyle durumu değerlendirmiştir. Aynasız salon için Gözlemci 3 “2.sınıf aynasız salonda kendilerini görmediklerinden dolayı doğru yaptıklarını varsaydıklarından kaygı gözetmemişler buda genel uyarılmış düzeylerine bir etki sağlamamış. Yanlış yapıyorlar zaten figürü.” sözleriyle kaygı ve uyarılmışlık durumlarının olmayışını ifade etmiştir. Mainwaring ve Krasnow 2010 yılında pozitif öz-imağ ve ustalık ve beceri kazanımında stratejiler geliştirmek amacıyla dans sınıfında öğretme üzerine yaptıkları nitel bir çalışma da; pozitif öz-imağ, öz-yeterlilik, öz-saygıyı destekleme ve ustalık becerilerinin gelişimi incelemişler ve hem eğitmen hem de dansçı için sonuçlar ödüllendirici olmuştur.. Bir ortamda eğitmen, ustalığın en yüksek seviyesine ulaşmak için dansçıları zorluklara teşvik ederek ve aynı zamanda dansçılarda beden onuru ve ruhu geliştirmek için yol gösteren olarak hareket edebilmelidir. Öğretmenler

ve dansçılar yüksek teknik talebi durumunda sağlıklı bir dansçı anlayışı benimseyebilirler. Bu sayede, mükemmel eğitmenler yeni nesilde kendine güvenir hale gelebilir ve ustalık ve benlik saygısı harika sanatçılar yaratmak için el ele çalışabilirler sonucuna ulaşmışlardır. Sonuç olarak yapmış olduğumuz bu çalışmada nicel ve nitel bulgularımızın sonuçları göstermektedir ki Halk Dansı öğreniminde salonda ayna unsurunun olumlu etkileri vardır. Hareketi öğrenme, pekiştirme, şaşırma ve iyileştirme, ritim duygusunu geliştirme, denge bozukluğu, dikkat – konsantrasyon, genel uyarılmışlık – kaygı düzeyi, motivasyon ve verimli bir eğitim sürecini hem eğitmen hem de dansçılar açısından desteklemektedir. Çalışmamızda ve yurt dışı kaynaklarda aynanın özellikle anında geri bildirim dönütünün olması hızlı öğrenmeyi ve hatayı anında düzeltmeyi desteklemektedir. Özellikle görsel geri bildirim söz konusu olduğu öğrenme şeklinde öğrenci, dansçı ve öğretmenin sınıfta bir uyarıcı ile eğitim vermesi ya da almasının olumlu sonuçlar doğurabileceği kanısına varılmıştır.

KAYNAKLAR

1. Altay F. ve Bulca Y. (2006): Ritim Eğitimi ve Dans. 1.Baskı. Ankara: Spor yayınevi ve Kitabevi.
2. Balcı A. (2015): Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntem, Teknik ve İlkeler. 11. Baskı. Ankara: Pegem akademi Yayıncılık.
3. Dearborn K, Ross R. (2006): Dance learning and the mirror comparison study of dance phrase learning with and without mirrors. *Journal Of Dance Education*, 6 (4), 109-115.
4. Dearborn K, Harring K, Young C, O'Rourke E. (2011): Mirror and Phrase Difficulty Influence Dancer Attention and Body Satisfactio. *Journal Of Dance Education*, 6(4), 116-123.
5. Ehrenberg S. (2010): Reflections on reflections: mirror use in a university dance training environment. *Theatre, Dance And Performance Training*, 1(2), 172-184.
6. Katula JA, Mcauley E. (2001): The mirror does not lie: acute exercise and self-efficacy. *International Journal Of Behavioral Medicine*, 8, 319-326.
7. Lynch JA, Chalmers GR, Knutzen KM, Marti n LT. (2009): Effect of learning a Pilates skill with or without a mirror, on performance without a mirror. *Journal Of Bodywork And Movement Therapies*, 13(3), 283-290.
8. Mainwaring LM, Krasnow DH. (2010): Teaching the dance class: strategies to enhance skill acquisition, mastery and positive self-image. *Journal Of Dance Education*, 10(1), 14-21.
9. Nergiz S, Bayköse N, Yıldız M. (2015): Kendinle konuşma: modern ve halk dansları yapan bireylerin kendileriyle konuşma durumları. *Niğde Üniversitesi Beden Eğitimi Ve Spor Bilimleri Dergisi*, 9, 40-49.
10. Notarnicola A, Maccagnano G, Pesce V, Pierro SD, Tafuri S, Moretti B. (2014): Effect of teaching with or without mirror on balance in young female ballet students. *BMC Research Notes*, 7, 426.
11. Radell SA, Adame DD, COLE SP. (2004): The Impact of mirrors on body image and classroom performance in female college ballet dancers. *Journal Of Dance Medicine & Science*, 8(2), 47-52.
12. Radell SA, Adame DD, Cole SP, Blumenkehl NJ. (2011): The Impact of Mirrors on Body Image and Performance in High and Low Performing Female Ballet Students. *Journal Of Dance Medicine & Science*, 15(3), 116-122.
13. Radell SA, Keneman ML, Adame DD, Cole SP. (2014): My body and its reflection: a case study of eight dance students and the mirror in the ballet classroom. *Research In Dance Education*, 15(2), 161-178.
14. Sumbül M. (1997): Türk Halk Oyunlarının Yapısal Dinamikleri Üzerine Düşünceler: İç Yapı Dinamikleri. V.Milletler Arası Türk Halk Kültürü Kongresi. *Halk Müziği, Oyun, Tiyatro, Eğlence Sektör Bildirileri*. Kültür Bakanlığı Yayınları, Seminer Kongre Bildiriler Dizisi: 55. Ankara.
15. Turan Z, Çamlıyer H. (2016): Dans eğitiminde temel hareket becerilerinin sınıflandırılması. *MOTİF Akademi Halkbilimi Dergisi*, 9(17), 9-28.
16. Yıldırım A, Şimşek H. (2013). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*. 9. Baskı. Ankara: Seçkin Yayıncılık.